Št. 72. V Gorici, v torek dne 25. junija 1912. Tečaj XLII.

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
vse leto . . 15 K
1/2 „ . . 10 „
1/4 „ . . 5 „
Za Nemčijo K 16·40. — Za Ameriko in inozemstvo K 20.— Posamične številke stanejo 10 vin.
„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštnih zvez“.
Na naročilu brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.
Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.
Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.
Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. — Telefon št. 83. — »Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Novi nadzornik v Goriškem okraju.

(Iz mesta.)

Umevno, da se dosti govori o novem šolskem nadzorniku prof. Pavlinu; še toliko bolj, ker kažejo klerikalci svoje velikansko veselje, da so priborili temu okraju za šolskega nadzornika pristnega klerikalca. Takoj pa vprašamo: ali so ga res oni priborili? Odgovor: ne! Okrajni šolski svet goriški je po nerodnosti naprednih volilcev prišel v klerikalne roke. Ko se je to zgodilo, smo si bili na jasnem, da dobimo v okraj tudi klerikalnega šolskega nadzornika. Lista kandidatov z napredne strani je bila jako nerodno sestavljena in manjkalo je one spretne roke, ki je v sličnih slučajih poravnala v zadnjem hipu, kar ni bilo prav, odstranila zapreke in vzročila zmago. Klerikalci so bili dobro organizirani in vodeni, naprednjaki so stali tu z nerodno listo brez vodstva in enotnega postopanja. In še vsi niso prišli volit. Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: klerikalna stranka je zmagala, dasi ni pričakovala z gotovostjo zmage, dobro vedoč, da kakor hitro se na napredni strani dobro organizirajo, je že splaval klerikalcem up po vodi. Ne starostrujarji, ne novostrujarsko lajanje ni dalo novega nadzornika, dala ga je desorganizacija v napredni stranki. Tako je in nič drugače.

Pa morda je še prav, da je prišlo tako. Klerikalci tako strašno kričijo radi ljudske šole in radi doklad. Leto za letom so tulili klerikalni časopisi, kako da »liberalci« višajo šolske doklade in hujskali so ljudstvo proti njim. Bomo videli, kaj napravijo pa klerikalni šolski očetje. Ali bodo odrejevali doklade ali začno šole zapirati? Pa naj bodo klerikalci nekoliko časa tisti, ki nosijo odgovornost za ljudskošolska bremena v velikem okraju. Nov sistem pravijo, da uvedeje v upravo. Nov sistem? Kakšen? No, če zgruntajo tak sistem, da bo šola manj stala pa vendar napredovala, jim bomo še hvaležni. Če bodo pa rušili ljudsko šolo, zadenejo prav gotovo ob odpor v ljudstvu samem. Toliko je že prosvitljeno, da po večjem delu vsaj zna ceniti koristi ljudske šole.... Treba pa bo stroge kontrole nad »sistemom« klerikalcev. Od te stroge kontrole, od poduka ljudstvu z napredne strani, kake neizmerne važnosti za življenje je šola, in dosti tudi od zadržanja učiteljev pod novim nadzorstvom je odvisna bodočnost šole v Goriškem okraju in bodočnost okrajnega šolskega sveta....

In učitelji? K napredni stranki jih pripada bore malo, ogromna večina je izven strank; h klerikalcem se nagiblje ta in oni. Naj se sčisti med njimi. Sedaj bodo pokušali klerikalni šolski svet in klerikalno nadzorstvo. Točno izpolnjevanje dolžnosti, dobra stanovska organizacija, zavednost in možki nastop — kaj jim more Pavlin? Vseh ne morejo prestaviti na Banjško planoto in v Kanalske hribe. —

Morda pa tudi Pavlin ne bo ravno tak, kakoršnega slikajo.

Če se uživi v šolo in spozna učiteljske razmere, mora uvideti, da mora ž njimi iti in ne proti njim ter previdno presojati njihovo izvenšolsko delovanje. Potem utegne še dobro izhajati. — Če pa hoče biti le orodje klerikalcev, utegne sicer prizadjati učiteljstvu težke dneve, ali tudi on ne bo brez njih. — Naprednega časopisja dolžnost je: stati na straži!

Vodopravni zakon.

(Dalje.)

O varstvu, odvračanju in gojitvi voda.

Novi zakonski načrt obsega do sedaj pogrešana določila, da se morejo naprave v priskrbovanje vode, kakor tudi izvirki kisle vode obvarovati pred onesnažbo ali prikrajšbo glede njih izdatnosti.

To varstvo obstoja v tem, da morejo politične oblasti v tem pogledu izdati posebne odredbe glede obdelovanja in rabe dotičnih zemljišč.

Novi zakon obsega tudi glede različnih zgradb ob vodnih tokih posebna določila.

Kar ima zgradba mostov na tek voda, zlasti pa na stanje bregov dalekosežen upliv, je vezana izvršitev takih naprav na vodopravno dovoljenje.

Z ozirom na velike škode, ki nastajajo ob povodnjih tam, kjer se brezskrbno zaseda obrežno zemljišče, določa načrt vodopravno dovoljenje tudi za druge zgradbe ob bregovih in v povodenjskem ozemlju.

Zakonski načrt določa tudi, da lastnik zemljišča, ki leži zunaj zazidanega dela kakega kraja, ne sme naravnega odtoka vode, ki se zbira ali teče po njegovem zemljišču, svojevoljno izpremeniti v škodo nižje ležečega zemljišča. Istotako tudi lastnik nižje ležečega zemljišča ni upravičen ovirati naravni tek takih voda na škodo višje ležečega zemljišča. Vendar pa ta določila ne veljajo za naprave, ki so potrebne za redno obdelovanje poljedelskih zemljišč.

Ker je napeljava kanalizacijskih voda iz vasi v javne ali zasebne nadtalne vode, vedno velikega pomena za kakovost vode, je vezana taka odvajalna naprava na vodopravno dovoljenje.

Z ozirom na zdravstveno nevarnost, ki more nastati vsled tega, ker bi vode iz odvajalnih kanalov lahko slabo vplivale na podtalne vodne razmere, se morajo vezati na vodopravno dovoljenje tudi take kanalizacijske naprave, ki se sicer ne iztekajo v nadtalne vode, ki pa morejo škodljivo vplivati na podtalne vodne razmere.

Glede zgradbe drugih odvajalnih naprav je dolžnost izposlovanja oblastvenega dovoljenja pogojna: določena je namreč le za slučaj, da se gre za take naprave, ki bi mogle imeti slabe posledice vsled količine in kakovosti vode, ki se naj odvaja.

Za vse varstvene in uravnalne vodne zgradbe v javnih vodah je treba oblastvenega dovoljenja.

Pri zasebnih vodah je treba dovoljenja za take zgradbe takrat, ko bi se zamoglo s tem vplivati na tuje pravice ali na kakovost, tek ali višino vode v javnih ali tujih zasebnih vodah.

Dalje se po novem načrtu izpremenijo določila sedaj veljavnega prava glede potrebe oblastvenega dovoljenja za izvršitev obrambnih in uravnavnih zgradb, in sicer glede tistih načrtov, ki ima nanje vlada bistven upliv. Pri tem opažamo sledeče:

Sedaj ni potrebno, da potrdi načrte za obrambna in uravnavna dela, ki jih naj izvrši država, pristojna politična oblast, dočim se morajo pri vseh drugih vodnih zgradbah predložiti dotični načrti vodopravnim oblastim v potrjenje. To izjemno določilo se utemelji s tem, da izdelujejo načrte za naprave, ki naj jih izvrši država, vladni organi, te načrte potrjujejo pristojne osrednje oblasti, tako da jim ni treba še enkratne potrditve iz vodopravnih ozirov.

K zgradbam, ki jim sedaj ni treba vodopravne potrditve, spadajo v vseh deželah le tiste, ki jih prevzema kot stavbni gospodar država. Razmotrivanja, ki so dovedla do prej omenjenih izjemnih določil, veljajo pa za vse obrambe in uravnavne naprave, ki jih izvrši država, zlasti pa tudi za zgradbe, pri katerih država sicer ni stavbni gospodar, ali ima vendar odločilen upliv pri sestavljanju načrtov, ker je pri podjetju udeležena z delom gradbenih troškov.

Svet, ki se pridobi pri uravnavnih napravah, pripade na tiste, ki nosijo troške podjetja. Ako podjetje ne potrebuje pridobljenega sveta za uravnavne namene, mora svet odstopiti. Najprej mora služiti javnim namenom. Še-le v drugi vrsti se more ugoditi zahtevi mejašev, da se naj odstopi pridobljeni svet, a to le proti povrnitvi vrednosti.

Velike škode, ki jih provzroča namenu neprimerno obdelovanje obrežnih zemljišč in parcel, ležečih v povodenjskem ozemlju, zahtevajo, da se toliko iz javnih ozirov, kolikor tudi v interesu mejašev omeji razpolaganje čez zemljišča, ki pridejo tu v poštev. Vsled tega je naloženo politični oblasti, da skrbi za to, da

---

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

A tega ni bilo sram; bil se je po zemlji, kakor riba, šele jedva potegnjena iz vode, a ko ga je Foma postavil na noge — se je krepko privil k njegovim prsim, objel njegove boke s tenkimi rokami in še vedno plakal ...

»No, bodi miren!« je govoril Foma skozi krepkostisnjene zobe. »Dovolj je, dragi!«

In ogorčen nad trpljenjem tega človeka, izmučenega od tesnobe življenja, ves razžaljen zaradi njega, je v navalu zle žalosti z nizkim in silnim glasom zarjul, obrnivši lice tje, kjer so se svetile v temi luči mesta:

»Pro-okle-ete! Počakajte ... tudi vi se zadušite! Bodite proklete!«

Deseto poglavje.

»Ljubavka!« je rekel Majakin nekega dne, ko se je vračal z borze, »drevi se pripravi ... ženi ... ripeljem! Pripravi nama prav solidno večerjico ... M... starega srebra postavi na mizo ... vzemi tudi nastavke za sadje ven ... Da ga dirne naša miza v nos! Naj vidi, da je pri nas vsaka reč kaka redkost!«

Ljuba je sedela pri okna, popravljala očetove nogavice in njena glava je bila sklonjena nad delom.

»Čemu vse to, očka?« je vprašala nezadovoljna in razžaljena.

»Da bode polivka okusnejša ... In zavoljo reda ... Zakaj dekle ni konj in brez vprege se ga ne iznebiš ...«

Ljubov je nervozno vrgla glavo nazaj, vrgla delo proč od sebe, pogledala očeta, vsa rudeča od razžaljenja... in vzela nato zopet nogavice v roko in še nižje povesila glavo nad njimi. Starec je hodil semtertje po sobi, vtopljen v skrbi in si podrgaval z roko svojo ognjeno-rdečo bradico; njegove oči so gledale nekam v daljavo in vidno je bilo, da se je ves zaglobil v kakšno veliko in težavno misel. Deklica je videla, da je ne bode poslušal in da ne bode hotel razumeti tega, kako poniževalne so zanjo njegove besede. Njene romantiške sanje o možu-prijatelju, izobraženem človeku, ki bi čital z njo skupaj umne knjižice ter bi ji pomagal do zaključka v njenih nejasnih željah, — so bile zadušene v nji vsled neupogljivega sklepa očetovega, da jo da Smolinu za ženo, ubite so bile trolmele so in tvorile na dnu njene duše grenek sesedek. Bila je že navajena, imeti se za nekaj boljšega in višjega, nego navadna deklica njenega stanu, ki mislijo le na obleko in se možé vedno po špekulacijah svojih starišev, a le redkokedaj po prosti volji svojega srca. In zdaj se naj ona sama omoži le zato, ker je že čas in tudi zato, ker oče potrebuje zeta in sodruga v kupčiji. A oče očividno misli, da je sama na sebi pač komaj zmožna vzbuditi možko zanimanje in jo kiti s srebrom. Ogorčeno je delala z nervozno naglico, zbadala se v prste, lomila šivanko, a molčala je, ker je dobro vedela, da — naj reče, karkoli hoče, — očetovo srce je ne uslišì.

A starec se je izprehajal po sobi in zdaj poluglasno napeval psalme, zdaj prepričevalno poučeval hčer, kako se mora vesti proti ženinu. In pri tem je nekaj računal na prste, nabiral gube na čelu in se smehljal ...

»Mhm ... tako! ... Sodi me, o Bog in razsodi moje borbo ... varni me krivičnika in hinavca ... M-da-a ... Materine smaragde daj potem nase, Ljubov ...«

»Dovolj, papa!« je bolestno vzkliknilo dekle. »Pustite to, prosim vas ...«

»Ne ugovarjaj mi! Poslušaj, česa te učim ...«

In zopet se je zaglobil v svoje račune, mežikaje z zelenimi očmi in igraje s prsti pred obrazom.

»To je petintrideset odstotkov ... mhm ... pameten dečko ... Pošlji mi svojo luč in svojo resnico ...«

»Očka!« je žalostno in s strahom vzkliknila Ljubov.

»A?«

»Ali vi ... ali vam ugaja?«

»Kdo?«

»Smolin ...«

»Smolin? M-da ... premeten je ... vrl fant ... dober trgovec! No ... zdaj pa jaz grem ... Torej, ti se pa oboroži ...«

Ostavša sama, je vrgla Ljubov delo vstran, naslonila se na stolu nazaj in tesno zaprla oči. Njene krepko stisnjene roke so ležale na kolenih in njihovi prsti so pokali. Polna ogorčenosti razžaljenega samoljubja je čutila bolesten strah pred bodočnostjo in brezglasno je molila:

»O Bože moj! O Gospod ... Da bi bil človek, kakor se spodobi! ... Daj, da bi bil spodoben, da bi imel srce ... O Bože! Tuj možki pride, da me ogleda ... in da me vzame za dolga leta, ako mu ugajam! Kako podlo ... kako strašno je to! ... Bože moj, Bože! Ko bi mogla zbežati ... Ko bi se mogla s kom posvetovati, ... kaj mi je storiti! Kedo je on? Kako naj ga spoznam? Ničesar ne morem! In premišljevala sem ... toliko sem mislila! Čitala sem ... Zakaj sem čitala? Zakaj moram vedeti, da se da živeti drugače, ... tako, kakor jaz ne morem? A morebiti ... bi živela ložje, prosteje ... da ni knjig ... Kako je to vse mučno! Kako nesrečna, kako obžalovanja vredna sem! Sama sem ... ko bi bil saj Taras tu ...«

se prepreči škodljivo nasajanje na bregovih in nasipih, kakor tudi živinska paša, ki bi bila nevarna obstoju obrežja in nasipov.

Istotako je politični oblasti naročeno, da ukrene vse potrebno glede odkladanja lesa in drugega gradiva, kakor tudi glede pridobivanja peska in gramoza.

(Dalje pride.)

DOPISI.

Iz goriške okolice.

Iz Kozane. — (Katoliška mladina pleše.) Odkar imamo v Kozani katoliško izobraževalno društvo, orlje in orlice, rapidno nazadujemo. Evo dokaza. Najhujši klerikalen krčmar in munčev poganjač si je zgradil novo plesno dvorano ter nabavil v njej orkestrijon. Tu se ob nedeljah pleše ter zapravlja težko prislužen denar, osobito orli in orlice se v plesu odlikujejo; tudi Marijine hčere se pridno zabavajo ob zvokih orkestrijona. Najbolj žalostno pa je, da zahajajo v to gnezdo celo šolski fantiči in deklice. V tej »sveti« krčmi se zbirajo klerikalne duše. Tu se zabavlja, obrekuje, seje prepir in še drugo. To je napredek katoliških društev, kaj ne g. nunc. Hinavci!

— —

Iz ajdovskega okraja.

Iz Šmarij pri Ajdovščini. — Lepo **narodno veselico** priredi dne 30. junija t. l. Ciril-Metodova podružnica s sodelovanjem bralnega in pevskega društva »Školj«. Ker je morebitni dobiček namenjen v prvi vrsti za našo prekoristno Ciril-Metodovo družbo, zato se že sedaj trka na rodoljubna srca, da dajo ta dan duška svoji narodni zavesti s tem, da se v prav lepem številu vdeleže te veselice ter da položijo: — Mali dar domu na oltar. — Naša Ciril-Metodova družba je edina, ki varuje slovenske otroke potujčevanja s tem, da jim vstanavlja slov. šole, zato pa je tudi potrebna največje podpore; ona je prava narodna trdnjava, ki pa more vršiti le tedaj svojo veliko nalogo, ako jo ne pozabijo narodni bojevniki, če ji primašajo dovolj podpore. Nemec in Italijan, naša narodna sovražnika, združujeta vse svoje moči ter obračata svoje bojno kopje na našo milo slovensko domovino, ustanavljata svje šole z namenom, da bi lovila našo deco ter jo potem pripravljala za svoj narod. Mi pa ne napadamo, ampak le čuvamo svojo last, rodno grudo, našo deco, zato je naš boj svet in ponosen je lahko vsak, ki se sme šteti med narodne bojevnike. Naš neumrljivi pesnik S. Gregorčič pravi: »Kar storiš za se, to že s tabo izgine, kar storiš za narod, ostane vselej«.

Iz krminskega okraja.

Skrljevo. (Zapadna Brda). — Po dolgem času se je vendar prebudilo naše društvo **»Branik«** iz spanja lenih in se začelo zavedati, kako težko nalogo ima, katero mora tudi zvršiti. Ljudstvo ob meji je potrebno izobrazbe kot vsakdanjega kruha in dobi jo v naših narodnih društvih potom čitanja, primernih zabav in gojenjem narodnega petja. **Zato pa priredi naš »Branik« na Petrov dan 29. t. m. zanimivo veselico,** katere ves dobiček je namenjen v dobrodelne namene. Iz prijaznosti sodelujejo znani briški igralci pod vodstvom g. Turka in biljanski orkester. Kdor le more, naj pohiti ta dan v Skrljevo, da se navdušimo za nadaljno narodno delo ob meji in da pokažemo, da nismo in tudi ne bomo Laboni kot nas hočejo nekateri imeti, ampak zvesti sinovi matere Slovenije.

Odkritje spominske plošče pesniku Simonu Gregorčiču na Gradišču.

Lep dan, solnce je pripekalo. Na južnem kolodvoru v Gorici se je po drugi uri popoldne zbrala lepa družba meščanov, da pohiti na prijazno Gradišče nad Prvačino k odkritju spominske plošče našemu pesniku Simonu Gregorčiču. Vlak je bil poln, — Gregorčičev vlak je vozil nekam nenavadno hitro, hitreje nego navadno tečejo kolesa Vipavske železnice ... kar nakrat smo bili v Prvačini. Že iz vlaka smo gledali tje gor na Gradišče, cilj našega izleta. V dolgi vrsti je korakala množica, pridružili so se čestitci pesnika še z raznih strani Vipavske doline in Goriške okolice, počasi navzgor. Grelo je, skoro preveč je bilo te gorke ljubezni od zgoraj. Na vrhu je čakala prvaška godba, udarila »Naprej« in odšli smo do slavnostnega prostora. Gradišče je bilo ovito v slovenske zastave in radost je sijala z obrazov vrlih vaščanov.

Slavnostni prostor je bil tesen prostor. strm. Pred kaplanijo. Polno zelenja, paviljon. Vspored je pričel kmalu.

Predsednik »Pevskega in bralnega društva« na Gradišču g. Jak. Rojic, tamkajšnji učitelj, je pozdravil došle, posebno Pevsko in glasbeno društvo iz Gorice ter slavnostnega govornika g. dr. Frana Ilešiča, predsednika »Slov. Matice« v Ljubljani. Povedal je, da proslavlja društvo svojo 25letnico, da je ustanovil društvo pesnik Simon Gregorčič; povedal pa tudi, da ni bilo prostora za spominsko ploščo na nekdanjem domu pesnikovem, ker ta dom je prešel v roke Italijana, ki ni dovolil uzidanja spominske plošče. Uzidana je torej v kaplanijo, kjer je Gregorčič tudi bival in pesnikoval.

Domači pevski zbor je zapel Ferjančičev »Pozdrav. Petje je jako ugajalo.

Nastopi slavnostni govornik dr. Fran Ilešič, ki je uvodoma vzkliknil, zakaj da so ga klicali sem, zato, da pove, da pokliče v spomin navzočim to, kar tli še vedno v njih srcih. Vedno se vsi spominjajo pesnika, mladenič, gorski pastir, kmečko dekle, vse ga ima v srci ... V tej mali vasici je živel, ljubljen od vseh, tu je sanjaril o vsem lepem in velikem. V imenu Slov. Matice, celega slov. naroda, v imenu Matice Hrvatske izreka slavo pesniku ... Govornik je slikal pesnika kot moža svoje dobe, omenjal sedanje moderne, plošča je bila odkrita in po še nekaterih besedah govornika je zadonela trikratna »Slava« pesniku Gregorčiču.

Sledila je najlepša točka: Nastopil je polni zbor »Pevskega in glasbenega društva« iz Gorice ter zapel divno, vznešeno Nedvedovo »Pod trto bivam zdaj«. Če je kdaj umel skladatelj pesnika, se je to zgodilo pri tej pesmi. Kot molitev je donela proti višavam in segala v srca. Ginjeni so vaščani poslušali in pritrjevalno omenjali: »To je petje«.

Šesto točko »Slovan na dan« so pela združena pevska društva iz Renč, Prvačine, Volčjedrage, Bukovice, z Vogrskega in domače društvo. II. del slavnosti je obsegal še petje društva »Školj« iz Šmarji, Sokolskega zbora iz Prvačine, združenih okoliških pevskih društev. Sledila je prosta zabava in ples ... Pri Kerševanu je bilo živo in okoli po cesti. Tu pa si lahko zopet opazoval, koliko odličnega občinstva je posetilo narodno slavnost: šolski ravnatelji, nadzorniki, profesorji, zdravniki, odvetniki, odv. kandidatje, učitelji, uradniki, mnogo dam, potem pa množica priprostega ljudstva ... Veselje je plalo po Gradišču, s katerega je tako diven razgled v dolino spodaj in v gorovje ... Lep dan je bil. Vsa čast prirediteljem. Oni, ki so pohiteli na Gradišče v nedeljo, obdrže to slavlje v dobrem spominu.

Nameravani „atentat“ v Ročinju.

Preiskava o »atentatu«.

Sporočili smo o aretaciji Ipavca v Ročinju in kurata Kadenara na Srednjem. — Obrnili smo se po informacije do sodne oblasti, ki je pa odklonila vsako pojasnilo; sodna oblast varuje strogo tajnost. — Le toliko smo poizvedeli, da je odšel preiskovalni sod. dr. Gradnik že včeraj na Srednje in se danes še ni vrnil. — Farovž je bil zapečaten in vojaški zastražen. —

Čudne, čudne reči!

Iz Dol. Trebuše:

Na vest v »Soči« gledé nameravanega atentata v Ročinju so ljudje pri nas gledé aretacije nunca Kadenara vskliknili: Vreča je bila polna. Mož je bil pri nas 23 let. Kakor mora je tiščalo ljudstvo njegovo pastirovanje, boljše rečeno, paševanje. Cela knjiga bi se dala napisati radi njega krutosti; koliko sitnosti in sodnijskih preiskovanj je ta človek provzročil v občini. Pomagal mu je pri tem tudi še nekdo drugi, ki je pa sedaj bolan revež. Ko bi danes še živel pokojni Klemenčič, ki je pretrpel toliko preganjanja od teh posvečencev, bi imel zadoščenje za krute storjene mu krivice.

Kadenaro.

Kadenaro je velik, močan mož, star je 59 let. Cvrst človek, kakoršni se rodijo na Kobariškem. — Kadenaro pa je tudi neizmerno siten človek, nadležen; poznat kot velik skopuh. Njegovo veselje je kmetovanje in barantanje. Ko je bil v Trebuši, je imel veliko kmetijo; delal je obilo sam, priden je bil pri delu: vse od kraja je delal, sedaj na polju, sedaj v hlevu; krave je molzel; drva cepil. Okoli farovža in po gruntu je hodil napravljen kmečko, brez kolarja seveda. Kdor ga ni poznal, je mislil da ima pred seboj žilavega kmeta, ki hoče vse glavno delo opraviti sam. — Imel je slabo, zamazano duhovsko obleko, na čevljih se mu je držal kravjek. Iz jednega žepa je potegnil kos polente, iz drugega suhe hruške.

V Trebuši ni mogel trpeti, kakor že povedano v dopisu od tam, pokojnega cerkovnika in posestnika Klemenčiča. Klemenčič je bil spoštovan mož, kmečki veljak, naprednjak. Da bi se ga Kadenaro iznebil, je bil obdolžil Klemenčiča vloma v župnišče pa ni bilo nič iz tega. Klemenčič je bil pač znan kot poštenjak, Kadenaro pa za šalobardo in brezvestnega človeka, polnega maščevanja.

Kadenaro je uganjal razne špase, tako da je bilo ordinarijatu v Gorici končno dosti teh špasov ter so Kadenara upokojili. Kaj je storil? Na Srednje nad Kanalom, kjer je manjkalo duhovnika, je šel in tam je ostal. Ordinarijata ni nič prosil dovoljenja; no, ta ga je končno pustil tam. Na Srednjem je nadaljeval kmetovanje in prodajal živino v Italijo. Odtod razne zveze, ki bi bile moža spravile do sklepa, izvršiti atentat na nadvojvodo Josipa Ferdinanda, kar pa se, odkrito rečeno, čuje prav čudno in neverjetno.

O Kadenaru pišejo nekateri klerikalni listi, da bi bil mož neumen, pravijo, da je bil celo že v blaznici. Vse to ni res. Kadenaro je zdrav človek, čiste pameti pa prefrigan mož.

Slavnostno odkritje Jan Legovega nagrobnega spomenika v Pragi.

O priliki vseslovanskega sokolskega izleta v Pragi bomo imeli tudi Slovenci svoj praznik.

Dne 29. t. m. odkrije slov. akad. društvo »Ilirija« svojemu častnemu članu in zasluženemu pospeševatelju češko-slovenske vzajemnosti, Janu Legi nagrobni spomenik. Mislimo, da bi bilo odveč, ponavljati zasluge pokojnega Lege za Slovence — o tem se je pisalo na različnih mestih že dovolj.

Opozarjamo tem potom vse Slovence, zlasti vsa slov. sokolska društva, ki se udeleže sokolskega zleta v Pragi, da se sigurno udeleže odkritja, ki se bo vršilo **29. t. m.** dopoldan. Ob 8. uri gredo vsi slovanski Sokoli na grob Tyrša in Fügnera. V neposredni bližini tega groba se nahaja grob Jana Lege. Od groba Tyrša in Fügnera naj gredo vsi slovenski udeleženci k Legovemu grobu. Po oficijelnih govorih, petju slavnostne pesmi itd. se vrši odkritje.

Apeliramo na vse Slovence, da se gotovo udeleže odkritja.

Ta dan mora biti manifestacija vseh Slovencev, pokazati moramo Čehom in vsem Slovanom, kako častimo ljudi, ki so delovali za nas.

Goriška banka,

družba z omejenim jamstvom v Gorici.

Pod predsedstvom bivšega deželnega in državnega poslanca, g. Mihaela Vošnjaka, inženirja in posestnika v Gorici, sestavil se je pripravljalni odbor za ustanovitev novega denarnega zavoda v Gorici, z namenom, da se podpre in omogoči nadaljni razvoj slovenske trgovine in obrti v Gorici in na Goriškem sploh.

Težave, ki so vsled gospodarskega poloma »Mizarske zadruge« v Solkanu nastale pri »Trgovsko-obrtni zadrugi« v Gorici, so provzročile neprijetne posledice na denarnem trgu v Gorici za vse sloje, kar zlasti še občutijo slovenski trgovci in obrtniki. Da se pa razmere Trgovsko-obrtne zadruge lože uredijo in ob enem postavi kredit slovenske trgovine in obrti na Goriškem na nov krepak in čvrst temelj, treba je novega denarnega zavoda v ta namen s popolnoma novo krepko podlago, zlasti lastno glavnico. Pripravljalni odbor, v katerem so se zbrali možje brez razlike strank, in sicer zraven predsednika g. Mihaela Vošnjaka še p. n. gg. Josip Fon, c. k. deželni sodni svetnik, državni in deželni poslanec, Dr. Alojzij Franko, odvetnik in deželni poslanec, Jernej Kopač, tovarnar in posestnik, Anton Koritnik, trgovec, Dr. Karol Podgornik, odvetnik, Dr. Dragotin Treo, odvetnik in posestnik, vsi v Gorici, je prepričanja, da bi označenemu namenu mogel izvrstno služiti zavod, organiziran kakor družba z omejenim jamstvom na podlagi zakona z dne 6. marca 1906 d. z. št. 58 — s polno vplačano osnovno glavnico vsaj 200.000 kron, kakor v enake svrhe jako ugodno vspeva med praktičnim češkim narodom lepa vrsta enakih čeških zavodov, takozvanih »malobank«.

Strogo strokovni posli bančnih zavodov pri teh malobankah seveda ne pridejo v poštev in se taki zavodi pečajo pretežno le z manjšimi kreditnimi operacijami. Denarni vspehi so se pri obstoječih malobankah izkazali kot jako ugodni: poleg dotacije rezervnih fondov se družbenikom izplačuje povprečno nad 5% dividenda, pri višjih osnovnih glavnicah tudi 6%.

Te dni izidejo na slovenske denarne zavode in na zasebnike vabila k pristopu. Iz teh vabil in iz priloženega izpiska pravil so razvidne tudi podrobnosti.

Pristop k družbi je mogoč s podpisom in vplačilom zneska 500 kron za osnovno glavnico, more se pa vsakdo udeležiti tudi s poljubnim višjim zneskom.

Vsa morebiti zaželjena pojasnila daje **pripravljalni odbor** ter je nasloviti vprašanja nanj pod **naslovom g. Dr. Dragotina Treo,** odvetnika v Gorici.

Priporočati je, da se naši mali in veliki kapitalisti vsak po svojih močeh zainteresirajo za bodočo **Goriško banko,** ki naj bode nov vir moči za napredek trgovine in obrti goriških Slovencev.

Domače vesti.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) priredi dne 29. junija t. l. ob 10. uri dopoldne (na praznik sv. Petra in Pavla) v dvorani »Centrala« koncertni nastop učencev društvene šole. Poleg točk za gosli in klavir je na vsporedu tudi komorni kvartet. Programi bodo na razpolago pri vstopu. Vse prijatelje društva in ljubitelje glasbe vabimo na obilno udeležbo. — Odbor.

Nov geometer v Gorici. — Gospod Karl Palm je položil prisego kot zemljemerec in zapriseženi izvedenec ter je otvoril svojo novo pisarno v Gorici, v ulici Treh Kraljev št. 13.

Pripravljalni sestanek za ustanovitev »Zveze slovenskih ljudskih knjižnic« se na splošno željo **ne** bo vršil na dan **29. ju-**

Dober tek! Zdrav želodec imamo in nimamo več bolečin ne tiščanja v želodcu, odkar rabimo Pellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“. Po izkušnji Vam svetujemo, da jih poskusite; one odpravijo zapečenost in pospešujejo prebavo. 6 škatel franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar F. V. Peller, v Stubici, Elsa-trg št. 264 (Hrvatsko).

lila, temveč 14. julija ob 10 dopoldne v prostorih S. Gregorčičeve ljudske knjižnice v Ljubljani, Wolfova ul. 10. I.

Porotno zasedanje v Gorici, ki je imelo pričeti včeraj, se ne vrši, ker je odložena tudi za danes določena razprava. Toženi Peter Velicogna, porotnik pri lanski razpravi radi poloma Banke popolare je prosil za delegacijo druge porotne sodnije. Porotnikom izven mesta se je naznanilo brzojavno, da naj ostanejo doma, da ne bo porotnega zasedanja.

Ustreljen v prsi. — Gosp. Fr. Dougan iz Gorice je šel v nedeljo ob 8. uri zjutraj na sprehod na Kalvarijo nad Podgoro. Na stezi od Grojne je našel na tleh truplo mladega moža. Obvestil je hitro orožnike, ti so sporočili preiskovalnemu sodniku, ka se je zgodilo, na kar je šel preiskovalni sodnik dr. Gradnik na komisijo skupno z zdravniki. Veliko ljudi je tam čakalo. Na tleh je ležal Štefan Bressan, 35 let star iz Ločnika, prestreljen v prsi, očividno iz puške, črepinjo je imel vso preklano. On ima blizu svoj vinograd ter je šel v jutro trte škropit. Bressan je bil magaziner pri južni železnici, je oženjen in ima 2 otroka. Bil pa je tudi lovski čuvaj in njegov oče je imel lov v najemu v ločniški občini. Dva osumljena so zaprli; to sta brata Karol in Jos. Kocjančič iz Podgore. Karolu K. je bil Bressan pred dvema letoma vzel puško, ker je hodil na lov brez dovoljenja. Ustreljen je bil torej Bressan iz maščevanja.

Slovenska Šolska Matica v Ljubljani priredi 14 dnevni učiteljski tečaj, ki smo ga svoječasno že naznanili in objavili njegov program. Tečaj je sedaj že popolnoma zasiguran, ker se je prijavilo zadostno število udeležencev. Odbor sprejema seveda tudi še nadaljnje prijave. Tekom prihodnjega meseca objavi odbor razdelitev predavanj in urni red.

Novostrujarsko robantanje proti »Soči«. — Novostrujarji trpijo na fiksni ideji, da je »Soča« bogokletna. Najprvo je bil zalajal »Novi Čas«, pred mesecem dni že, potem so molčali nekaj časa, nato pa zgruntali, da ker nimajo ljudstvu kaj praviti, hočejo prirediti shode proti »bogokletnemu pisanju »Soče«, češ, morda to kaj zaleže. Ljudem, katerim je pod smrtnim grehom prepovedano čitati »Sočo«, razlagajo zbesnelci, da je zakrivila bogokletstvo, ker je priobčila odstavke iz znane Macharjeve Čitanke, kjer so klerikalni ljudski sleparji, ki imajo Boga in ljudi za norca, izborno zadeti. V nedeljo so bili taki shodi proti »bogokletnemu pisanju »Soče« v Velikem Dolu na Krasu, v Kamnjah, Črničah, Batujah in Rihembergu na Vipavski strani ter v Št. Ferjanu. Baje so novostrujarji tuli i posebno v Rihembergu, kjer so zgubili klerikalci važno postojanko. No, tam se že mora tuliti. Naj le tulijo — škodo utegnejo imeti oni!

Pater Bonaventura iz Sv. Križa je znan divjak. V Šmarje hodi pridigat. V nedeljo je v cerkvi zopet rjul nad »Sočo« in dospel se je do trditve, da je »Soča« pisala proti Sv. Reš. Telesu. — Ljudje so se zgražali in če bo pater nadaljeval z lažmi in udrihanjem, prihodnjič zbežijo iz cerkve. Rekli so: Kako se drzne pater Bonaventura tako nesramno lagati pred Sv. Reš. Telesom v cerkvi!

Na tukajšnjem pokopališču je zmanjkovalo z grobov cvetje, nekateri so bili prav opustošeni. Policija je slednjič dobila neko N. G., ko je jemala cvetje z groba. Tri dni ječe je dobila za to.

Tatvina. — V trgovino k Suzani pred škofijo v Gorici so prišli menjavat denar ogrski prodajalci tapet, ki ponujajo svojo robo okoli. V trgovini so jim zmenjali denar, ko so odšli, čez čas pa opazili, da je z Ogri izginilo tudi okoli 500 K. Oni ljudje so se odpeljali v Trst, kjer jih že primejo, če jih že niso prijeli.

Kakorkoli poudarjamo vedno, da je kolinska kavina primes izborno, da najizborrejše blago te vrste, vendar ne smemo nikoli izpustiti izpred očti tega velevažnega dejstva, da je Kolinska kavna primes tudi pristno domčae blago. Oboje skupaj šele daje Kolinski kavni primesi ono posebno vrednost, zaradi katere jo slovenskim gospodinjam priporočamo. Saj se zavedna slovenska gospodinja — ko kupuje blago — ne vprašuje samo po kakovosti blaga, ampak tudi po njegovem izvoru. Slovenska gospodinja dobro ve, da mora vedno dati prednost domačemu blagu. Kaj pomagajo lepe besede o potrebnosti gospodarske osamosvojitve, če pa tem besedam ne slede tudi dejanja. Besede same na sebi so prazne, če se po njih ne ravnamo. S samimi besedami se gospodarsko ne bomo osamosvojili, na to je treba dela. Vsak lahko dela in mora delati v tem smislu — na ta način, da kupuje vedno samo domače blago. Morda bi se zdela kavna primes temu ali onemu premalenkostna stvar, da bi kaj pomišljal, ko jo kupuje. Kadšnega izvora da je. — Če pa vzamemo v roke svinčnik in računimo, se takoj prepričamo, da tudi kavna primes ni malenkostna stvar in da se ravno za kavno primes izda na Slovenskem vsako leto prav mnogo denarja. Ves ta denar lahko ostane doma, če kupujejo domačo kavno primes. Kolinska kavna primes je pristno domače in obenem najboljše blago, s tem da jo kupuje. In ne samo kupuje, temveč tudi priporoča onim svojim prijateljicam in znankam, ki je morda še ne poznajo. Doseči se mora, da ne bo nobene slovenske gospodinje, ki bi ne kupovala Kolinske kavne primesi.

Sokolski vestnik.

Dar Zagreba Pragi. — Ob priliki sokolskega zleta v Pragi odide v Prago tudi zastopstvo mesta Zagreba z županom na čelu. Zagrebško zastopstvo izroči praškemu županu dr. Grošu dar mesta Zagreba, namreč plaketo, ki kaže Slavo v hrvatski narodni noši, ko z materinsko ljubeznijo vodi mladeniča Sokola na sokolski zlet. V ozadju se kažejo konture mesta Zagreba.

Sokolov iz Amerike je prišlo na Vsesokolski zlet v Prago okoli 800.

Zveza narodnih društev.

Dobravlje. — Veliko zanimanje se je začelo vzbujati v vseh krogih lepe Vipavske doline za veliko **poletno veselico,** katero priredi »Bralno in pevsko društvo« v Dobravljah dne 29. junija letos z velikim izredno krasnim vsporedom. Kako pa tudi ne? Ne bo to morda kaka majhna navadna veselica, kojih je polno vsako nedeljo in praznik po deželi; ne, to bo veselica v večjem obsegu, kakršnih je pri nas malo. Na veselici nastopi, kakor se čuje, sama dobravska priprosta mladina, ki ima unetega in požrtvovalnega vodjo v osebi gospoda učitelja. Zato se pa že sliši med občinstvom celega vipavskega okrožja in bližnje okolice iz ust do ust simpatičen glas, ki nam zagotavlja, da pohite dne 29. t. m. vsi od blizu in daleč na našo veselico v Dobravlje, ki obeta postati splošna ljudska veselica.

Bralno in pevsko društvo »Školj« in podružnica C. M. D. v Šmarjah priredita dne 30. junija veselico z nastopnim vsporedom: 1. Godba. 2. Pozdravni nagovor. (Govori učenka Pavla Štubelj.) 3. A. Medved: »Prešernu«, možki zbor. 4. Mariji Vilharjevi: (Deklamira malček Danilo Jejčič.) 5. Godba. 6. Karel Bendl: »Svoji k svojim«, možki zbor. 7. Ant. Hajdrih: »Hercegovska«, možki zbor. 8. Godba. 9. Šaloigra: »Dragocena ovratnica«. Pri veselici in plesu igra godba iz Lonjera. Vstopnina v veselici 50 vin., sedeži 1 K. Začetek ob 3 in pol popoldne. Ker je čisti preostanek namenjen naši šolski družbi C. M. D., se pričakuje obilne vdeležbe. — Veselični odsek.

Bralno društvo v Gojačah in podružnica C. M. D. opozarjata na veselico, ki bo v nedeljo 30. t. m. na Sv. Pavlu. Društva, ki hočejo sodelovati, naj to nemudoma sporoče. Sokolom v kroju se nudijo znatne olajšave!

Trgovsko-obrtne in gospodarske vesti.

Tolminska hranilnica in posojilnica je imela svoj občni zbor dne 2. junija t. l. ob zadostni vdeležbi članov. V l. 1911 je zadrugi pristopilo 27 članov z 27 deleži. V l. 1911 je izstopilo 29 članov z 47 deleži, ostalo je 686 članov z 1305 deleži v iznosu K 6525. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 130, vničilo se je 157, obstoji torej 871 knjižic v iznosu 942.063 K 57 v. Posodilo se je nanovo 39 članom, 56 članov je pa posojilo popolnoma vrnilo. Čistega dobička je bilo 3690 K 70 v, ki se je po sklepu obč. zbora razdelil tako-le: Deležem pripada 6% dividenda K 383'40. Za dobrodelne namene se je razdelilo K 1424'70. Ostanek K 2266' — se je pripisalo rezervnemu fondu, ki znaša **K 49.800.**

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni član zadruge in se obrestujejo po $4^1/_2$%.

Zadružna pisarna se preseli s 1. julijem t. l. v lastne prostore v »Gasilnem domu« in se bode uradovalo, kakor do zdaj vsak pondeljek in vsak četrtek od 9.—12. ure dopoldne.

V letu 1911. je bil sledeči denarni promet: Vseh prejemkov je bilo 1,154.872 K 60 v, vseh izdatkov pa 1,118.184 K 09 v tedaj skupni denarni promet 2,262.056 K 69 v, iz česar je razvidno, da zavod dobro napreduje in vživa vsestransko zaupanje.

V načelstvo so bili izvoljeni sledeči gospodje: Ljudevik Cazafura, Henrik pl. Ziernfeld, Zarli Josip, Fran Bravničar, Fran Kašca, Rudolf Polenčič, Peter Laharnar in Luka Šorli. V nadzorstvo so bili izvoljeni sledeči gospodje: Oskar Gaberščik, Dr. F. pl. Fabris, Josip Kavčič, Anton Brenčič in Rajmund Battigelli.

Kmečka posojilnica in hranilnica v Sv. Križu bode imela svoj letni občni zbor pri Ferjančiču dne 30. junija 1912 ob 3. uri pop. z dnevnim redom po pravilih.

Svilodni trg v Gorici je bil otvorjen v soboto. Stehtali so 1580 kg svilodov v ceni od 2 K 10 v do 2 K 76 v. V nedeljo jih je bilo na trgu 138 kg v ceni od 2 K 30 do 2 K 70.

Aprovizacija primorskih mest z mlekom. — V seji državnega zveta je čian posl. Povše opozarjal vlado na nedovoljno aprovizacijo primorskih mest, zlasti Trsta, Pule in Opatije z mlekom. Okolica teh mest je nezmožna, da bi producirala toliko mleka, kolikor ga je treba. — Aprovizacijo je treba izvršiti torej iz oddaljenejših krajev, kar je pa mogoče le tedaj, če vlada pomaga s primernimi tarifi.

Goriška kolesarska zveza.

Kolesarsko društvo »Danica« v Gorici naznanja izid nedeljskih dirk. I. odd. splošna društvena dirka »Gorica-Miren: prvi je došel 1. Ivan Semolič, Opatjeselo, in si s tem priboril dr. prvenstvo 1912. 2. Anton Bašin, Solkan. — II. odd. junijorjev Miren-Gorica: došli so po vrsti: 1. Jožef Macarol, Solkan, 2. Štefan Devetak, Dol, 3. Anton Hrovat, Solkan. — III. odd. društ. dirke Miren-Gorica; došli so po vrsti: 1. Vekoslav Šinigoj, Gorica, 2. Franc Lakovič, Doberdob, 3. Andrej Krpan, Bukovica. — IV. odd. slovanska dirka Miren-Gorica; došli po vrsti: 1. Alojz Srebrnič, Solkan, dirkal za kol. dr. »Solkan«, 2. Anton Bašin, Solkan, dirkal za kol. dr. »Danica«, 3. Andrej Boneta, Dol, dirkal za kol. dr. »Danica«. — Žrebano število šivalnega stroja je bilo 915; vdobil je 12 letni deček Rudolf Battista iz Gorice. Obenem pohvalimo orkester iz Kozane, ki je imenitno izvršil svojo nalogo.

Politični pregled.

Poslanska zbornica je včeraj končala debato o prvi skupini brambnega zakona. Ta skupina obsega najbolj sporne točke cele reforme. Domobranski minister Georgi je govoril poldrugo uro ter branil predloge. Dr. Laginja je protestiral proti zlorabi armade v notranjih zadevah. Zahteval je odpravo nasilnih razmer na Hrvaškem. Trešič je izjavil, da bo glasoval njegov klub proti brambnemu zakonu.

Ogrska zbornica je odobrila včeraj rekrutni kontingent za leto 1912.

Socialnodemokratske demonstracije na Češkem. — Socialnodemokratska stranka je priredila v nedeljo v Pragi in po vsej Češki mnogoštevilno protestna zborovanja proti politiki čeških meščanskih strank v državnem zboru, zlasti pa proti stališču, ki ga zavzemajo v zadevi brambne reforme. Na vseh zborovanjih je bila sprejeta ostra resolucija, ki je naperjena zlasti proti Mladočekom in poslancu dr. Kramarju.

Kompenzacije za vodne ceste. — Glede vodnih cest so se pojavile težkoče. Kakor se zatrjuje v parlamentarnih krogih, so zahteve ostalih alpinskih dežel celo vladi sprejemljive, za sedaj pa popolnoma nesprejemljive zahteve kranjske dežele, ker so zastopniki Kranjske zahtevali naprave, ki po nazorih vlade ne morejo biti predmet pogajanjem. Skupne zahteve alpskih dežel prekoračijo svoto 90 mil. K, dočim bi pa bila vlada pripravljena dati le okrog 70 mil. K.

Razne vesti.

Radi špionaže so aretirali v Berolinu ruskega stotnika Hockeviča.

Aviatik Vidmar v Zagrebu. — Kakor v Ljubljani tako lepo vzleta tržaški aviatik Vidmar tudi v Zagrebu. Včeraj ob 5 in pol se je dvignil s svojim aeroplanom ter krožil okoli Stolne cerkve in nad celim Zagrebom, potem se je spustil elegantno na tla. Občinstvo ga je navdušeno pozdravljalo.

Pred poroto v Trstu se je vršila razprava proti Josipu Mazi, ki je bil obtožen, da je streljal na Terezo Rijavec z revolverjem, z namenom, usmrtiti jo. Tereza Rijavec je umrla, stara 24 let. Mazi jej je na poti razlagal, da jo ljubi, ona je rekla, da ga ne mara, ker je pijanec. Na to je streljal na njo in potem nase. Ona je umrla, njega so rešili. Razprava konča danes.

Mednarodna aeroplanska tekma. — Ob udeležbi velikanske množice občinstva, nad 100.000 ljudi, je pričela 23. t. m. na aspernskem polju mednarodna aeroplanska tekma. Priglašenih je bilo 42 zrakoplovcev. Tekmovalno letanje traja pet dni. Cene zmagovalcem so določene na 175.000 kron in je med njimi cesarjevo darilo 20.000 kron.

Prvi dan je vzletelo 12 pilotov, ki so bili večinoma Francozi. Vzleti so bili vsestransko dovršeni. Posebno občudovanje je pobudil znameniti francoski pilot Garros, ki se je tekom 5 minut dvignil v višino 1000 metrov. Rus Semenenko je ostal v zraku skoraj štiri ure. Avstrijski pilot Blaschke se je dvignil na Etrichovemu monoplanu z dvema pasažirjema nad 35000 metrov visoko in je tako nadkrilil svetovni rekord v vzletu z dvema pasažirjema, ki ga je imel dosedaj Francoz Prevot. — Trije zrakoplovci so poškodovani.

Drugi mednarodni shod za moralno pedagogiko je sklican za dobo od 22. do 27. junija v Haag. Bavi se z moralno vzgojo v ožjem smislu in z vzgojo značaja. Predsednika odbora za Avstrijo sta T. G. Masaryk in Fr. Jodl. Taksa znaša 13 K, ali za ta denar sprejmejo udeleženci tudi vse publikacije shoda.

Osiguranje za slučaj materinstva na Švedskem. — Komisija švedskega državnega zbora je objavila predlog za omejeno zavarovanje za slučaj materinstva. Predlog vsebuje v obrti zaposlene žene od 25. do 51. leta. Mesečni prispevek bi iznašal nemara 36 h; delodajalec bi plačal eno tretjino, delavka pa dve. Deficit bi poravnala država, ki bi plačala tudi vse upravne stroške in premije za dojenje, ki se bode plačale poedinim materam, doječim svoje otroke barem tri mesece, v znesku od 15 K. Matere bi sprejemale vsak dan po 2 K v roku od šest tednov, v posameznih slučajih pa bi se začelo izplačati že dva tedna pred porodom.

Avtomobilska prekoalpska dirka. — Z zadnjo etapo Gradec Dunaj je bila 23. t. m. končana avtomobilska prekoalpska dirka. Zadnje etape se je udeležilo že 74 dirkačev. Prvi je prišel Gutmann.

Hvaležnost učiteljic. — Po dolgoletnem boju so dosegle učiteljice v Novem Jorku sito plačo kakor učitelji. Največja zasluga gre pri tem predsednici društva učiteljic, mis Grace Strachan. Učiteljice so se pokazale hvaležne svoji prvoboriteljici s tem, da so ji prvo mesečno doklado odstopile za »balo«. Grace Strachan prejme tako čez 1 milijon kron. Tako pač še ni bil plačan učiteljski vojskovodja, kar svet stoji.

Dalje na 4. strani.

Za birmance
priporoča tvrdka:
HEDŽET & KORITNIK
Gorica, Vogal Corso Verdi in Via Scuole 5
svojo bogato zalogo
lepe svile, volne krema, batist, Panama, Pique, kakor tudi: Kamgarn, ševiot in sukno za obleke.
Vse to prodajava po zelo nizkih cenah.

Razredna loterija.

Kakor znano, je predložila vlada zbornici zakon, naj se mala loterija odpravi in na njeno mesto uvede razredna loterija.

Narodno-gospodarski odsek je ta zakon že sprejel in če ne bo posebnih in nenadnih ovir, ga zbornica utegne sprejeti še predno gre na počitnice.

Država je vzdrževala malo loterijo, ki je donašala na leto do 18 milijonov kron. Tolike svote naš finančni minister, ki ne vé, odkod vzeti denarja za državne potrebe, ne more zlepa pogrešiti, in zato je mala loterija živela dalje. Sedaj izgine polagoma. Vlada že sedaj izpraznjenih kolektur ne podeljuje nanovo, ampak jih opušča, kakor n. pr. pred kratkim v Brüxu. Mesto male loterije pa hoče vlada uvesti po vzgledih v drugih državah razredno loterijo, in sicer naj mala loterija preneha popolnoma takrat, ko bo nova razredna loterija donašala **vsaj 20 milijonov kron** na leto, oziroma najpozneje v desetih letih, kakor je odsek sklenil.

Po sedanjem vladnem načrtu se boste vršili vsako leto dve razredni loteriji.

Vsaka loterija bo obsegala 80.000 srečk in 40.000 dobitkov, ki se bodo izplačevali brez vsakega odbitka.

Razdeljena bo v pet razredov. Prvi razred bo obsegal n. pr. tele dobitke:

	1 po	60.000 K
	2 „	20.000 „
	1 „	10.000 „
	2 „	5.000 „
	5 „	2.000 „
	10 „	1.000 „
	20 „	500 „
	25 „	400 „
	85 „	200 „
	1850 „	90 „
skupaj	2005 dobitkov	. 323.500 K

Vrednost dobitkov se bo stopnjevala od razreda do razreda; v drugem jih bo 2000 za 448.500 K, v tretjem 2000 za 623.500 K, v četrtem 2000 za 754.900 kron.

Najbolj vabljiv in zapeljiv pa bo peti razred, ki bo obsegal te dobitke:

	1 premijo po .	K 700.000
	1 dobitek „ .	„ 300.000
	1 „ „ .	„ 200.000
	1 „ „ .	„ 100.000
	1 „ „ .	„ 50.000
	1 „ „ .	„ 40.000
	1 „ „ .	„ 30.000
	1 „ „ .	„ 25.000
	5 „ „ .	„ 20.000
	10 „ „ .	„ 10.000
	20 „ „ .	„ 5.000
	150 „ „ .	„ 2.000
	360 „ „ .	„ 1.000
	1850 „ „ .	„ 500
	29.598 „ „ .	„ 200
skupaj	32.000 dobitkov	

in 1 premijo za skupaj K 9,249.600.

Premijo dobii tisti, ki zadene v petem razredu zadnji dobitek za 2000 ali več kron. Prodajale so bodo cele, četrtinske in desetinske srečke. Cela srečka stane v vsakem razredu 40 K, četrtinska 10 K, desetinska 4 K. V 2.—5. razredu pa velja ta cena samo za tiste, ki se izkažejo, da so že igrali v prejšnjih razredih.

Ko bi torej kdo hotel igrati v 4. razredu, v prejšnjih razredih pa ni igral, ga stane srečka 160 K. Ako kdo zadene najnižji dobitek, se more zamenjati srečka proti doplačilu vložkov že odigranih razredov.

V mali loteriji je igralo po večini priprosto ljudstvo, v razredni pa bo igral pred vsem srednji stan. Peti razred je posebno vabljiv in prikupljiv; zato bo posebno vlekel, in marsikake krone, ki bi šle drugače v nabiralnik in v hranilnico, pojdejo v loterijo. Razvijala se bo brezdvoma velika strast in loterija bo žrla ljudski kapital.....

Književnost.

Dr. K. Ozvald, Srednješolska vzgoja. Založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček. Gorica 1912.

To delo je pravkar izšlo kot prva publikacija» Prosvetne knjižnice«, ki bo obsegala sto zvezkov (urejuje V. Knaflič, zalaga »Goriška tiskarna« A. Gabršček).

Naslov Ozvaldove knjige »Srednješolska vzgoja« bi lahko imel podnaslov: »Iz srednješolske klopi za srednješolsko klop«. Saj je v tej knjigi zajet velik del avtorjevega življenja ali bolje rečeno: lep kos razvoja njegovih misli o srednji šoli — izza dobe, ko je kot gimnazijček prvič stopil črez srednješolski prag, pa do žive sedanjosti, ko, v zrelih možkih letih, kot gimnazijski učitelj lahko »sine ira et studio« sodi o »srednješolski vzgoji«.

Nezadovoljnost s tem, kar je, je pisatelju vodila pero; ali ne tista godrnjava nezadovoljnost, ki je bolj ali manj sama sebi namen, temveč tisto čustvo nezadovoljnosti, ki je — mati napredka. Zato pa avtorju tudi ni toliko do tega, da bi porušil stare malike, kakor, da pokaže nove cilje, ki se naj dvignejo izdanih socialnih razmer.

Dr. Ozvald pred vsem krepko podčrtava pojem »vzgoja«, češ, to je vse nekaj drugega, nego učenje, in ob enem nekaj vsaj toliko važnega kot učenje. In upravičeno! Za samo bistrenje duha bi srednja šola res bila predraga kupnina. Srednja šola ima v prvi vrsti vzgajati, t. j. buditi in jačiti tiste sile v razvijajočem se človeškem bitju, ki so princip življenja — mlado hotenje. Še le tedaj postane te vrste šola v resnici »srednja« šola, posredujoč med začetno šolo domače hiše in visoko šolo življenja.

In komu je namenjena »Srednješolska vzgoja«? Učitelju, učencu, očetu? Jaz bi rekel — »vsem trem!« Vzgajanje mladega bitja pač zelo nalikuje zdravljenju bolnika. Kakor bo se izgubljeno zdravje slednjič vendar zopet nasmehnilo tistemu bolniku, ki ne le da mehanično »jemlje« zdravila, ki mu jih svojci, po zdravnikovem naročilu, mehanično podajejo, temveč ki zaeno s svojimi strežniki podrobno pozna bistvo svoje bolezni in tudi ve za namene zdravnikov, prav tako bo i vzgoja uspevala le — »viribus unitis«, t. j. ako se med seboj podpirajo trije glavni faktorji: učitelj, učenec (t. j. »šola«) in — dom. To pa bo kajpada samo tedaj mogoče, ako vsi trije vedo, kaj je in kaj ni — »vzgoja«! —

Ker je potem takem Ozvaldova knjiga pomenljiv socialen pojav v razvoju slovenske pedagogične literature, si podpisano založništvo dovoljuje, vsem pouka željnim kar najtopleje priporočiti pravkar izšlo »Srednješolsko vzgojo«.

»Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

Mali oglasi.

Najmanjša vrststojbina stane 60 vin. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike

Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deželi (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna

Stavbišča za tri navadne hiše z malim vrtičem so na prodaj pod Kostanjevico pred tunelom. Cena prav zmerna. Poizvedbe v Goriški Tiskarni.

Sode in čebre

iz slavonskega hrasta v vsaki množini in velikosti priporoča tvrdka

Julius Gutman & sin

tovarna sodov

Gross-Kanisza — Ogersko.

Tolminska hranilnica in posojilnica

preseli svojo zadružno pisarno

s 1. julijem t. l. v lastne prostore

v „Gasilnem domu“

ter se bode uradovalo kakor do zdaj vsak pondeljek in vsak četrtek od 9.—12. ure dopoldne.

Sedlarska delavnica

Ivan Kravos - Gorica

na Kornu št. 11.

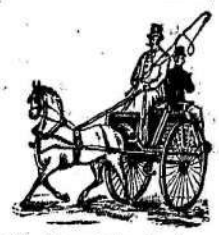

Zaloga vsakovrstnih konjskih vpreg in raznih potrebščin za konje, kakor tudi velika izbèr usnjatih torbic kovčegov za potovanje, tnic in denarnic; razni nagobčniki, ovratniki, biči, vrvice za pse itd. Barvanje in tapeciranje raznih kaleseljnov in kočij. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršuje točno. — Nahrbtniki za planince.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.) — Telefon št. 79.

Račun poštne hranilnice štev. 837.315.

Na občnem zboru dne 28. aprila 1912. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Vlagateljem so na razpolago hišni hranilniki.

Posojila se dajejo zadružnikom na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastave in na menjice po 6%.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1911. s 6%.

Stanje 31. dec. 1911.: Zadružnikov 1863 z deleži v znesku 70.910 kron. — Hranilne vloge: 1,103.254 98. — Posojila: 1,068.002·—. — Reservni zaklad: 100.451 56. — Vrednost hiš: 383 538 29.

Zgubila se je

slaboumna Terezija Makuc, 29 let stara, iz Reke štev. 9 pri Cerknem (Goriško). — Soprog Matevž Makuc prosi za naznanilo, proti odškodnini, na žandarmerijsko postajo.

Nanut & Bregant

avtorizovana stavbena tvrdka

v Gorici

ulica Adelaide Ristori štev. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

V Čepovanu

na najprometnejšem kraju

se oddasta v najem

dobro idoča krčma in trgovina z mešanim blagom z koncesijami ored.

V hiši so tudi moblirana stanovanja in voda. Okoli hiše so senčnati prostori in vode dovolj za napravo kopališča.

Več se izve pri lastniku

Peter Podgornik — Čepovan, hšt. 75.

Izjava.*)

Podpisani odbor preklicuje dopis pod točko 4. v poslanem v »Soči« št. 43, z dne 13. IV. 1912. iz Prvačine, da bivši tajnik »Sokola« ni predsednik čukov, ampak predsednik »Orla«.

V Prvačini, dne 21. VI. 1912.

Za odbor:

I. Furlani. Ivan Gregorič.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Kupujte samo dvokolesa **„Altena“**, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in štikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

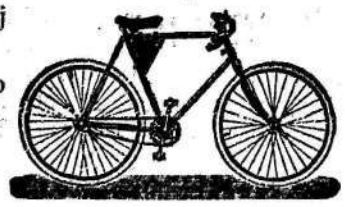

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Fina istrska naravna vina:

Rizling bel liter po 52 vin.
Teran črn „ „ 56 „

— Prodaja se od 56 litrov naprej. —

Pokušuje se in prodaja v bivši kleti

Sicherle & Comp. - Gorica

Via Teatro 20.